

Sverigs Sparekasser.

Af det svenske statistiske Centralbureaus Beretninger om Sparebanker og Folkebanker uddrage vi her nogle Data:

Den ældste Sparebankindretning i Sverig, om hvis Oprettelse man har bestemt Angivelse, er Bromö Glasbrugsarbejderes i Skaraborgs Len, der begyndte sin Virksomhed den 1. Juni 1813 (eller maaske allerede 1805). Denne Spareanstalt havde ingen Reserve- eller Opsparingsfond og synes saaledes ikke at have været en Sparebank i egentlig Betydning; dens Virksomhed ophører med Aar 1879. Den første virkelige Sparebank i Sverig er Göteborgs Sparebank, som aabnedes den 28. Novbr. 1820; den skal være blevet oprettet paa Initiativ af en Købmand Ludendorff fra Stettin*). Stockholms Stads Sparebank aabnedes 1821. I Tyverne blev der yderligere stiftet

---

*) Sparebanker eller Sparekasser fandtes tidligere i flere europæiske Lande, i Tyskland og Schweiz samt Storbritannien. Den første indrettedes i Braunschweig 1765, hvorpaa fulgte Hamburg 1778, Oldenburg 1786, Bern 1787, Genève 1789, Kiel 1796, London 1798 o. s. v. Sparekassen i Filadelfia, den første i Nordamerika, opkom 1816; i Berlin og Paris 1818, i Wien 1819, i København 1820, i Kristiania 1822, i Padua 1822 og i Milano 1823.

Sverigs Sparekasser.

Af det svenske statistiske Centralbureaus Beretninger om Sparebanker og Folkebanker uddrage vi her nogle Data:

Den ældste Sparebankindretning i Sverig, om hvis Oprettelse man har bestemt Angivelse, er Bromö Glasbrugsarbejderes i Skaraborgs Len, der begyndte sin Virksomhed den 1. Juni 1813 (eller maaske allerede 1805). Denne Spareanstalt havde ingen Reserve- eller Opsparingsfond og synes saaledes ikke at have været en Sparebank i egentlig Betydning; dens Virksomhed ophører med Aar 1879. Den første virkelige Sparebank i Sverig er Göteborgs Sparebank, som aabnedes den 28. Novbr. 1820; den skal være blevet oprettet paa Initiativ af en Købmand Ludendorff fra Stettin*). Stockholms Stads Sparebank aabnedes 1821. I Tyverne blev der yderligere stiftet

---

*) Sparebanker eller Sparekasser fandtes tidligere i flere europæiske Lande, i Tyskland og Schweiz samt Storbritannien. Den første indrettedes i Braunschweig 1765, hvorpaa fulgte Hamburg 1778, Oldenburg 1786, Bern 1787, Genève 1789, Kiel 1796, London 1798 o. s. v. Sparekassen i Filadelfia, den første i Nordamerika, opkom 1816; i Berlin og Paris 1818, i Wien 1819, i København 1820, i Kristiania 1822, i Padua 1822 og i Milano 1823.

flere Sparekasser i Sverig, og i de derefter følgende Decennier endnu flere, flest dog i Femaaret 1871—75, da der oprettedes 82 Sparekasser; i det nærmest foregaaende Femaar (1866—70) var der blevet oprettet 58, og i det nærmest følgende (1876—80) 31; — Alt i Alt nævnes ca. 450 Sparekasser at være blevne oprettede, hvoraf der ved Udgangen af 1894 bestod 374. Deraf fandtes

i Byerne	100	Sparekasser
paa Landet	274	—

Af disse ult. 1894 bestaaende Sparekasser oprettedes

Aar 1820	1	Sparebank
— 1821—1825	9	Sparebanker
— 1826—1830	11	—
— 1831—1835	15	—
— 1836—1840	17	—
— 1841—1845	5	—
— 1846—1850	17	—
— 1851—1855	27	—
— 1856—1860	19	—
— 1861—1865	39	—
— 1866—1870	48	—
— 1871—1875	74	—
— 1876—1880	30	—
— 1881—1885	41	—
— 1886—1890	14	—
— 1891—1894	7	—

Summa 374 Sparebanker.

Men af disse 374 Sparekasser have desforuden adskillige oprettet Afdelingskontorer: Stockholms Bys Sparckasse har saaledes foruden sit Hovedkontor 8 Afdelingskontorer, og de 374 Sparekasser havde tilsammen 383 Afdelingskontorer. Det er imidlertid ejendommeligt at se, at medens Tallet af Sparekasser har holdt sig temmeligt konstant i de sidste sex Aar, har Antallet af Afdelingskontorer været i stærk Dalen. Antallet af Afdelingskontorer var nemlig

Aar 1889	541
— 1890	529
— 1891	525
— 1892	515
— 1893	456
— 1894	383

Som en væsenlig Grund til denne Nedgang anfører Centralbureauet en nyere Bestemmelse i den svenske Sparekasselov om, at ved Indsætning og Udtagning af Penge skulle to af Sparekassens Funktionærer eller Bestyrelsesmedlemmer gøre Antegning derom, hver i sit Exemplar af Kassebogen.

Af de 383 Afdelingskontorer sortere de 368 under Byernes Sparekasser, — dog saaledes at forstaa, at kun 13 af dem ere beliggende i selve Byerne; — de 370 af Afdelingskontorerne ere altsaa anbragte paa Landet.

Om Sparekassernes Størrelse giver omstaaende Tabel Oplysning:

Med en Indskuds- kapital af:	Antal Sparebanker.			Antal Sparere.
	I Stæd- erne.	Paa Landet.	Summa.	
Under 50,000 Kr.	1	35	36	7,751
50,000— 100,000 —	—	43	43	18,486
100,000— 250,000 —	3	97	100	67,693
250,000— 500,000 —	10	54	64	84,070
500,000—1,000,000 —	27	34	61	161,988
1,000,000—5,000,000 —	49	11	60	449,025
Over 5,000,000 —	10	—	10	304,508
Summa...	100	274	374	1,093,521

De ti største Sparekasser ere disse:

	Antal Sparere.	Tilgodehavende.
		Kroner
Stockholms stads sparbank	84,016	25,048,398.41
Stockholms läns sparbank	31,426	11,629,049.82
Sparbanken i Lund	28,929	11,291,223.73
Göteborgs sparbank.....	35,109	10,944,138.34
Malmö sparbank.....	24,611	9,406,940.93
Göteborgs och Bohus läns sparbank..	38,197	8,888,677.64
Oxie härads sparbank (Malmöhus län)	13,734	7,428,877.80
Örebro sparbank	18,443	7,255,414.92
Uppsala sparbank.....	18,592	6,563,267.72
Ystads stads sparbank	11,451	5,322,260.42

Aabne for Indskud staa af Hovedkontorerne kun 44 hver Søgnedag. 94 af Hovedkontorerne staa endog kun aabne paa 1 af Ugens syv Dage. 76

staa kun aabne to Gange om Maaneden, og kun en Gang om Maaneden, ja en enkelt Sparekasse staa endog kun aaben i Gang hver anden Maaned. Naturligvis er det især Landkasserne, der holde saa sjeldent aabent: af de 44, der have aabent hver Søndag, findes de 42 i Byerne, kun 2 paa Landet; men de 98, der kun have aabent i Gang om Maaneden, findes alle paa Landet, og af de 76, der have aabent 2 Gange om Maaneden, findes de 75 paa Landet. Enkelte af Landkasserne have aabent om Søndagen, en Timestid før eller efter Gudstjenesten.

Af nedenstaaende Tabel erfares, efter hvilken Rentefod Sparekasserne forrentede de indsatte Beløb i 1894, samt Størrelsen af de Kapitaler, der forrentedes efter de respektive Rentesatser:

Rentefod.	Antal Sparebanker.	Indsætternes Beholdning ved Aarets Slutning.
		Kroner
3 à 3½ pCt.	1	113,402.28
3½ pCt.	7	1,963,025.20
3½ à 4 pCt.	5	4,331,160.11
3,6 pCt.	2	7,340,795.85
3,6 à 4 pCt.	2	2,649,982.31
4 pCt.	254	275,647,368.46
4 à 4½ pCt.	12	3,327,844.74
4, 4½ à 5 pCt.	2	487,179.64
4 à 5 pCt.	3	1,120,795.60
4,2 pCt.	1	20,437.31
4,38 pCt.	1	592,987.21
4½ pCt.	60	20,249,555.89
5 pCt.	24	6,638,249.88
Summa...	374	324,482,784.48

4 pCt. er altsaa den sædvanligste Rentefod. De Forandringer af Rentefoden, der i de senere Aaringer have fundet Sted, gaa naturligvis i nedadgaaende Retning; — en enkelt Kasse forhøjede dog i 1894 sin Rentefod fra 4 til 5 pCt. Sparekasserne med høj Rentefod findes, karakteristisk nok, væsentligst nordpaa: af de ti Sparekasser i Norrbottens Len svarede saaledes 7 5 pCt. og 3 4½ pCt.

Fordeles Sparerne efter Størrelsen af deres Tilgodehavende, faas følgende:

Sparere med Tilgodehavende af:	Antal Sparere.	Summa Tilgodehavende.	I Procent.	
			Antal Sparere.	Tilgodeh.
		Kroner		
Indtil (og med) 100 Kr.	645,951	15,670,484.31	59,1	4,8
Over 100 ^o indtil 500 Kr.	266,635	64,631,092.49	24,4	19,9
— 500 — 1,000 —	89,604	62,881,321.87	8,2	19,4
— 1,000 — 2,000 —	59,612	81,582,607.03	5,4	25,2
— 2,000 Kr.	31,719	99,717,278.78	2,9	30,7
Summa . . .	1,093,521	324,482,784.48	100,0	100,0

Sparekasserne var ialt ansvarlige for følgende Beløb:

Sparernes Tilgodehavende	324,5	Mill. Kr.
Grund- og Reservefonds	29,2	— —
Andre Fonds samt Gæld.	2,7	— —
tilsammen . . .	356,3	Mill. Kr.

Grund- og Reservefondene udgøre i det hele 9 pCt. af Sparernes Tilgodehavende. I de smaa Kasser (med under 50,000 Kr.) udgjorde de lidt mere, 10,3 pCt., — i de store (med over 5 Mill. Kr. inde- staaende Beløb) lidt mindre, 8,4 pCt.

Om Anbringelsen af de under Sparekassernes Forvaltning staaende Midler give nedenstaaende Pro- centtal Oplysning:

Kontant i Kassen	0,42 pCt.
Indsatte i andre Banker	5,16 —
Fast Ejendom	1,52 —
Inventar	0,08 —
Obligationer o. lgn. Værdipapirer	11,83 —
Fordringer paa Kommuner efter Gælds brev	3,88 —
Fordringer paa Private:	
a. Prioriteter i fast Ejendom	51,09 —
b. andre Hypotheker	4,15 —
c. Kaution ell. anden personl. Sikkerh.	20,34 —
Tilfældige Fordringer og tilgodehavende	
forfaldne Renter	1,53 —
	100,00 pCt.

De store og de smaa Kasser forholde sig imid- lertid meget forskelligt, hvad angaar Midlernes Anbringelse. Dette ses af nedenstaaende Tabel:

I Sparebanker, hvor der indestod:	Obligationer og lign. Værdi- papirer.	Fordringer paa Kommuner m.m. mod Gældsbev.	Fordringer paa Private.		Kontant og øvrige Fordringer.
			Prioritet.	Kaution.	
	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.
Under 50,000 Kr.	1,56	2,73	29,25	57,00	9,46
50,000— 100,000 —	0,41	2,69	34,29	54,40	8,21
100,000— 250,000 —	0,95	1,71	40,43	48,35	8,56
250,000— 500,000 —	1,46	3,13	45,09	41,36	8,96
500,000—1,000,000 —	5,11	3,71	48,38	31,13	11,67
1,000,000—5,000,000 —	8,44	5,16	50,82	19,33	16,25
Over 5,000,000 —	23,55	2,85	56,37	6,52	10,71
I samtlige Sparebanker	11,83	3,88	51,09	20,34	12,86

De smaa Kasser anbringe altsaa deres Midler aldeles overvejende i Laan til Private, og da atter fortrinsvis i Kautionslaan. De store Kasser derimod lade sig kun i ringe Grad nøje med personlig Sikkerhed. Kautionslaanene afkaste i Almindelighed nogen højere Rente, — og de smaa Kasser ere i det Hele nødte til at forlange nogen højere Rente, da Administrationsomkostningerne tynges forholdsvis stærkere paa dem end paa de store.

Sparekassevirksomhed drives i Sverig ikke blot af »Sparbankerna« men ogsaa af de saakaldte

Folkebanker,

hvoraf der ved Udgangen af 1894 bestod 25, — deraf 10 i Byerne, 15 paa Landet. Forøvrigt give nedenstaaende Tabeller nøjere Oplysning om dem.

Fordelingen efter Størrelse var saaledes:

Folkebanker med Gælds- beløb paa Sparekasse- og øvrig Regning af:	Antal Folkebanker.			Antal Inter- essenter paa Sparekasse- regning.
	I Stæder.	Paa Landet.	Summa.	
Under 50,000 Kr. ..	1	»	1	44
50,000— 100,000 — ..	»	2	2	562
100,000— 250,000 — ..	2	1	3	1,640
250,000— 500,000 — ..	3	8	11	8,154
500,000—1,000,000 — ..	2	3	5	10,221
Over 1,000,000 — ..	2	1	3	5,745
Summa...	10	15	25	26,366

Sparekasserentefoden og de respektive Sparekassebeholdninger var:

Sparekasserente.	Antal Folke- banker.	Sparekasse- beholdninger ved Aarets Slutning.
		Kroner
3 à 4 pCt.	1	518,317.75
3 ¹ / ₂ à 4 pCt.	4	3,196,493.60
3,6 pCt.	1	160,098.40
4 pCt.	15	4,196,833.61
4 ¹ / ₂ pCt.	2	418,942.16
5 pCt.	1	71,782.36
7 pCt.	1	33,056.70
Summa...	25	8,595,524.58

Klassifikationen af Konti efter disses Størrelse er saaledes:

Interessenter med Tilgodehavende af:	Antal Interessenter.	Summa Tilgodehavende.	I Procent.	
			Antal Interessenter	Tilgodeh.
		Kroner		
Indtil 100 Kr.....	15,414	389,882.82	58,5	4,5
Over 100 indtil 500 Kr.	6,771	1,532,413.56	25,7	17,8
— 500 — 1,000 —	2,035	1,448,889.58	7,7	16,9
— 1,000 — 2,000 —	1,277	1,744,464.71	4,8	20,3
— 2,000 Kr.....	869	3,479,873.91	3,3	40,5
Summa...	26,366	8,595,524.58	100,0	100,0

Foruden at skyldte til Sparekasseinteressenterne 8,6 Mill. Kr. skyldte Folkebankerne 7,7 Mill. Kr., tilsammen altsaa 16,3 Mill. Kr. Lægges dertil Grundfonden med 1,2 Mill. Kr., Reservefond med 0,6 Mill. Kr. og Dispositionsmidler med 0,3 Mill. Kr., forvaltede Folkebankerne alt i alt c. 18½ Mill. Kr. Af dette Beløb havde de anbragt en større Brøkdæl i Kautionslaan end Sparekasserne, nemlig 26,4 pCt., en mindre Del, derimod i Prioritetslaan 30,3 pCt. I Obligationer og Aktiver var yderst lidet anbragt (1,76 pCt.), — men til Gengæld benytte de (eller i alt Fald 17 af dem) en Anbringelsesmaade, som Sparekasserne ikke kende: Diskontering af Vexler: af de 18½ Mill. Kr. var næsten en Fjerdedel, nøjagtigt 23,2 pCt., anbragte i diskonterede Vexler.

Forøvrigt er der ret betydelig Forskel paa de forskellige Folkebankers Virkemaade, og her anføres

da for de enkelte Banker nogle Data, der ville anskueliggøre disse Forskelligheder:

	Sparekasse- regning i Forhold til samtl. Gæld.	Fonds i Forhold til samtl. Gæld.	Diskonterede Vexler i Forh. til samtl. Aktiver
	pCt.	pCt.	pCt.
Motala folkbank	6,6	12,1	46,1
Lysings härads folkbank	96,4	20,0	4,6
Östra härads folkbank	13,3	7,7	25,4
Stengårdshults pastorats folkbank .	84,3	13,7	—
Eksjö folkbank	38,4	14,2	34,6
Grenna folkbank.....	92,3	7,4	28,8
Vexjö handtverkarens m. fl.s förlags- kassa.....	100,0	28,3	—
Högsby folkbank	32,1	18,4	—
Oskarshamns folkbank	96,0	9,3	—
Aspelands besparingsbank	98,8	26,3	—
Båstads folkbank	92,1	24,7	43,7
Halmstads folkbank.....	94,2	14,6	39,2
Valbo härads folkbank	49,0	32,1	26,2
Norra Kinds folkbank.....	99,3	15,6	0,3
Svenljunga folkbank.....	99,9	11,9	—
Örebro folkbank.....	66,4	11,0	19,9
Hallsbergs folkbank	31,2	11,4	9,8
Nora folkbank.....	12,7	14,5	14,7
Fellingsbro folkbank.....	34,9	16,9	12,5
Folkärna folkbank	57,5	21,3	—
Grytnäs och Avesta folkbank.....	41,4	3,8	2,6
Hudiksvalls folkbank.....	9,5	17,4	90,5
Bergsjö folkbank	96,8	6,5	—
Sundsvalls folkbank.....	17,1	14,1	58,3
Råneå folkbank	92,3	30,2	1,8

Den Folkebank, der overhovedet ikke har anden Gæld end Gælden til Sparekasseindskyderne — nemlig Vexjö handtverkares förlagskassa — er netop den, der giver den exorbitante Rente af 7 pCt. Den er forøvrigt den mindste af de 25 Folkebanker, idet den kun forvaltede c. 42,000 Kr. (deraf c. 33,000 Kr. Sparekasseindskud og c. 9000 Kr. Reservefond og Dispositionsmidler), — saagodt som udelukkende anbragte i Kautionslaan. — De Folkebanker, der forvalte de største Kapitaler, ere Örebro Folkebank (4,2 Mill. Kr.), Sundsvalls Folkebank (2,5 Mill. Kr.), Hallsbergs Folkebank (1,6 Mill. Kr.) og Motala Folkebank (1 Mill. Kr.).

Postsparekasserne

ere ikke omhandlede i det foreliggende Bind om »Sparbanker och Folkbanker«, men i et særligt. Her anføre vi supplementsvis, at der i 1894 fandtes i Sverig 2,192 Postsparebankkontorer, at der i Aarets Løb udfærdigedes c. 71,000 Kontrabøger, slettedes c. 29,000, indsattes c. 11 $\frac{1}{2}$ Mill. Kr., tilskreves af Renter henimod 1 Mill. Kr., og udtoges c. 6 $\frac{1}{4}$ Mill. Kr. Ved Aarets Slutning cirkulerede der 367,000 Kontrabøger, hvorpaa indestod næsten 30 Mill. Kr. (eller gennemsnitlig Kr. 80,80 pr. Bog). Blot fire Aar længere tilbage i Tiden — i 1890 — indestod der i Postsparekasser kun 13 Mill. Kr. paa 237,000 Konti.

Endelig anføre vi, at der den 31. Decbr. 1895 i forskellige Aktiebanker indestod »paa Sparekasseregning« 17,6 Mill. Kr.